

Lärarbehörighet och genomslag av socioekonomisk resurstilldelning

Grundskolan Gotland

Fastställd av barn- och utbildningsnämnden
Framtagen av utbildnings- och arbetslivsförvaltningen
Ärendenr BUN 2025/1639

Läraryrighhet och genomslag av socioekonomisk resurstilldelning

Innehåll

Läraryrighhet och genomslag av socioekonomisk resurstilldelning.....	1
Grundskolan Gotland	1
Sammanfattning	3
1. Inledning.....	3
1.1 Bakgrund och uppdrag	3
2. Metod och underlag	3
3. Resultat.....	4
3.1 Inledande gruppjämförelse	4
Årskurs 6	4
Årskurs 9	4
3.2 Samband mellan tilldelning och resultat.....	4
Årskurs 6	4
Årskurs 9	5
4. Samlad bedömning	5
5. Metodbegränsningar	5

Sammanfattning

Förvaltningen har analyserat om sambandet mellan socioekonomisk resurstilldelning och skolresultat skiljer sig mellan skolor med hög respektive låg andel behöriga lärare. Analysen omfattar årskurs 6 och 9 under perioden 2018–2025 och bygger vidare på den tidigare uppföljningen av den socioekonomiska resursfördelningen.

Huvudresultatet är att skillnader mellan grupperna framträder, men att mönstret inte är enhetligt. I årskurs 6 är sambandet mellan socioekonomisk tilldelning och prestation i relation till förväntat resultat tydligare i gruppen med låg läraryrshögskola för både måluppfyllelse och meritvärde. I årskurs 9 är sambandet däremot tydligare i gruppen med hög läraryrshögskola för dessa två resultatmått, medan sambandet med gymnasiebehörighet är svagt i båda grupperna.

Resultaten ger därmed inte stöd för en generell slutsats att den socioekonomiska resurstilldelningen får större genomslag vid antingen hög eller låg läraryrshögskola. Analysen visar samvariation, men kan inte fastställa att läraryrshögheten orsakar de skillnader som framträder. Uppgifterna om läraryrshögskola avser dessutom hela skolenheten och inte specifikt de lärare som undervisar i årskurs 6 eller 9. Resultaten ska därför tolkas med försiktighet.

1. Inledning

1.1 Bakgrund och uppdrag

Barn- och utbildningsnämnden har gett förvaltningen i uppdrag att utreda om det finns skillnader i genomslag av den socioekonomiska resursfördelningen i skolresultat mellan skolor med hög respektive låg andel behöriga lärare.

Uppdraget är en fördjupning av den tidigare analysen av den socioekonomiska resursfördelningen. Den tidigare analysen visade att resurser i huvudsak fördelas efter behov, men att sambandet mellan tilldelade resurser och prestation i relation till förväntat resultat överlag är svagt. Denna fördjupning undersöker om sambandet ser olika ut beroende på skolans samlade läraryrshögskola och om detta kan bidra till en ökad förståelse för variationen i resursernas genomslag.

2. Metod och underlag

Analysen omfattar perioden 2018–2025 och har genomförts på skolenhetsnivå. Varje rad i analysunderlaget motsvarar en skolenhet och en årskurs under ett specifikt år.

Följande resultatmått för årskurs 6 och 9 ingår i analysen:

- Årskurs 6: andel elever som når målen i samtliga ämnen och genomsnittligt meritvärde.
- Årskurs 9: gymnasiebehörighet, andel elever som når målen i samtliga ämnen och genomsnittligt meritvärde.

För varje skola och år har ett förväntat resultat beräknats utifrån sambandet mellan socioekonomiskt index och respektive resultatmått. Skillnaden mellan faktiskt och förväntat resultat har därefter justerats med hänsyn till elevgruppens storlek genom multiplikation med kvadratroten ur relevantalet. Syftet är att minska genomslaget av slumpmässiga variationer i små elevgrupper.

För den fördjupade analysen har varje skolenhet och år därefter klassificerats utifrån lärarbehörighet. Hög respektive låg lärarbehörighet avser här en relativ indelning inom analysmaterialet: skolenheter över respektive under medianvärdet för andelen behöriga lärare. Indelningen ska därför inte tolkas som en absolut gräns för hög eller låg lärarbehörighet.

Analysen har genomförts i två steg:

- först jämförs gruppernas genomsnittliga socioekonomiska tilldelning och prestation i relation till förväntat resultat,
- därefter analyseras sambandet mellan socioekonomisk tilldelning per elev och prestation i relation till förväntat resultat separat för grupperna med hög respektive låg lärarbehörighet. Linjära trendlinjer och R^2 används för att beskriva sambandets styrka.

3. Resultat

3.1 Inledande gruppjämförelse

Årskurs 6

Lärarbehörighet	Måluppfyllelse	Meritvärde	Medel av Socioek.tilld/elev
Hög lärarbehörighet	0,08	0,26	5473
Låg lärarbehörighet	-0,11	-0,26	6172

Skolenheter med låg lärarbehörighet har i genomsnitt cirka 699 kronor högre socioekonomisk tilldelning per elev. Samtidigt är deras genomsnittliga prestation i relation till förväntat resultat lägre för både måluppfyllelse och meritvärde. Jämförelsen beskriver skillnader mellan grupperna, men visar inte om lärarbehörigheten har betydelse för den socioekonomiska resurstilldelningens genomslag. Detta analyseras i nästa steg.

Årskurs 9

Lärarbehörighet	Gymnasiebehörighet	Måluppfyllelse	Meritvärde	Medel av Socioek. tilld/elev
Hög lärarbehörighet	-0,06	-0,13	0,04	6441
Låg lärarbehörighet	0,06	0,20	-0,04	7519

I årskurs 9 framträder inget enhetligt mönster där gruppen med hög lärarbehörighet genomgående presterar bättre. Gruppen med låg lärarbehörighet har högre genomsnitt för gymnasiebehörighet och måluppfyllelse, medan skillnaden i meritvärde är liten. Inte heller denna jämförelse visar om den socioekonomiska resurstilldelningen får olika genomslag beroende på lärarbehörighet.

3.2 Samband mellan tilldelning och resultat

R^2 -värdena nedan beskriver hur stor del av variationen i respektive resultatmått som samvarierar med variationen i socioekonomisk tilldelning inom gruppen. Ett högre värde innebär ett tydligare linjärt samband, men säger inte att resurstilldelningen orsakar resultatet.

Årskurs 6

Resultatmått	Hög lärarbehörighet R^2	Låg lärarbehörighet R^2
Måluppfyllelse	0,0007	0,1569
Meritvärde	0,0018	0,0622

För årskurs 6 framträder ett tydligare samband mellan socioekonomisk tilldelning och prestation i relation till förväntat resultat i gruppen med låg lärarbehörighet än i gruppen med hög lärarbehörighet. Mönstret återkommer för både måluppfyllelse och meritvärde.

Sambandet är tydligast för måluppfyllelse i gruppen med låg lärarbehörighet ($R^2 = 0,1569$), men är även där begränsat. För meritvärde är sambandet svagare ($R^2 = 0,0622$). I gruppen med hög lärarbehörighet är sambanden i princip obefintliga för båda resultatmått.

Resultatet ger därmed en indikation på att den socioekonomiska tilldelningens genomslag skiljer sig mellan grupperna i årskurs 6. Det innebär däremot inte att lärarbehörigheten kan förklara denna skillnad.

Årskurs 9

Resultatmått	Hög lärarbehörighet R^2	Låg lärarbehörighet R^2
Gymnasiebehörighet	0,0353	0,0505
Måluppfyllelse	0,3612	0,0282
Meritvärde	0,2544	0,0289

För årskurs 9 varierar sambandet mellan socioekonomisk tilldelning och prestation i relation till förväntat resultat mellan de olika resultatmått. För gymnasiebehörighet är sambandet svagt i båda grupperna och skillnaden liten.

För måluppfyllelse och meritvärde framträder däremot ett tydligare samband i gruppen med hög lärarbehörighet än i gruppen med låg lärarbehörighet. Skillnaden är tydligast för måluppfyllelse ($R^2 = 0,3612$ jämfört med 0,0282), men framträder även för meritvärde ($R^2 = 0,2544$ jämfört med 0,0289).

Resultatet ger därmed en indikation på att den socioekonomiska tilldelningens genomslag skiljer sig mellan grupperna i årskurs 9, men inte för samtliga resultatmått. Det innebär inte att lärarbehörigheten kan förklara skillnaderna.

4. Samlad bedömning

Analysen ger indikationer på att sambandet mellan socioekonomisk tilldelning och skolresultat skiljer sig mellan skolor med hög respektive låg lärarbehörighet, men något enhetligt mönster framträder inte. I årskurs 6 är sambandet tydligare i gruppen med låg lärarbehörighet för både måluppfyllelse och meritvärde. I årskurs 9 är sambandet däremot tydligare i gruppen med hög lärarbehörighet för dessa resultatmått, medan sambandet med gymnasiebehörighet är svagt i båda grupperna.

Resultaten ger därmed inte stöd för en generell slutsats att den socioekonomiska resurstilldelningen får större genomslag i skolor med antingen hög eller låg lärarbehörighet. Lärarbehörighet kan vara en relevant organisatorisk förutsättning, men analysen visar inte att den kan förklara skillnaderna i resursernas genomslag.

Analysen visar samvariation, men innehåller inte någon statistisk prövning av om skillnaderna mellan gruppernas samband är statistiskt säkerställda. Resultaten ska därför betraktas som indikationer och inte som belägg för orsakssamband.

5. Metodbegränsningar

Nedan redovisas några metodmässiga begränsningar som är viktiga att ha i åtanke vid tolkningen av resultaten:

- Uppgifterna om läraryrshöghet avser skolenhetens samlade läraryrshöghet. Det har inte funnits jämförbara uppgifter för just de lärare som undervisat i årskurs 6 respektive årskurs 9 under hela perioden.
- Indelningen i hög och låg läraryrshöghet bygger på medianvärdet. Skolenheter nära medianen kan därför hamna i olika grupper trots små skillnader i faktisk läraryrshöghet.
- Analysen beskriver linjär samvariation. Resultaten kan påverkas av andra faktorer som inte ingår i modellen och kan inte användas för att fastställa orsak och verkan.
- Analysen bygger på jämförelser av sambandsstyrka (R^2) och trendlinjer mellan grupperna. Resultaten visar skillnader i hur starkt sambandet mellan socioekonomisk tilldelning och resultat framträder, men analysen innehåller inte någon statistisk prövning av om de observerade skillnaderna mellan grupperna är statistiskt säkerställda.